

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

в.о. ректора, проректор з
науково-педагогічної та
міжнародної діяльності КНУТД

В.В. Чабан

2019 р.

**ПРОГРАМА ДОДАТКОВОГО
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З «ОСНОВ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»**

на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальностей:

051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг»,
242 «Туризм», 281 «Публічне управління та адміністрування»

РЕКОМЕНДОВАНО

вченою радою факультету
економіки та бізнесу

_____ О.В. Ольшанська

від «16» січня 2019 р.

Протокол № 7

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри

бізнес-економіки та туризму

_____ А.О. Мельник

від «26» грудня 2018 р.

Протокол № 7

м. Київ 2019

ВСТУП

Мета додаткового вступного випробування – оцінка рівня підготовки та відбір осіб, які за рівнем знань і вмінь відповідають вимогам до навчання за освітнім ступенем «бакалавр».

Вимоги до здібностей та підготовленості вступників. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми «Бакалавр» вступники повинні мати освітньо-кваліфікаційний рівень «молодший спеціаліст» та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі економічних наук. Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту програми. Програма додаткового вступного випробування має синтетичний характер та інтегрує знання відповідно до таких модулів професійних знань:

1. Загальні засади економічної теорії.
2. Теоретичні проблеми економіки на мікро- та макрорівнях.
3. Економічна політика держави в ринковій економіці.

Екзаменаційні білети включають завдання за двома напрямками: теоретичний і практичний.

Теоретичні завдання передбачають:

- розкриття категорій, понять, способів, методів економічної теорії;
- конкретизацію основних понять, категорій і принципів теорії управління підприємствами;
- характеристику процесів функціонування підприємств у ринковій економіці.

Практичні завдання передбачають розв'язання тестових завдань за основними модулями економічної теорії.

На поставлені завдання екзаменаційного білету слід відповідати чітко, надавати обґрунтовані висновки за проблемними питаннями.

Порядок проведення додаткового вступного випробування визначається положенням про приймальну комісію КНУТД.

МОДУЛЬ 1.

1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ.

1.1. Предмет, функції та методи економіки

Система економічних наук і процес диференціації економічних знань.

Місце економіки в системі економічних наук. Відмінність західної економічної теорії від політичної економії.

Економіка як об'єкт вивчення економічної теорії. Структурні елементи економіки. Продуктивні сили і виробничі відносини. Процес виробництва і його фактори. Засоби виробництва. Робоча сила – особистий (суб'єктивний) фактор виробництва. Техніко-економічні, організаційно-економічні і соціально-економічні виробничі відносини. Економічні категорії і економічні закони. Механізм дії і механізм використання економічних законів. Характер дії економічних законів. Класифікація економічних законів. Економічні категорії.

Предмет економіки. Взаємозв'язок економіки з гуманітарними, природничими і технічними науками.

Функції економіки і її роль в розвитку людського суспільства, в формуванні економічного мислення. Визначення економічного способу мислення.

Економічна теорія – наукова основа економіки. Взаємозв'язок між економічною практикою, теорією і економічною політикою. Методи пізнання соціально-економічних явищ і процесів. Макро- і мікроекономічний аналіз. Основні методи пізнання соціально-економічних процесів. Загальнонаукові методи. Спеціальні економічні методи.

Етапи становлення і розвитку економічної теорії.

Основні напрямки розвитку сучасної економічної думки.

Економічна думка в Україні ХХ-ХХІ ст.

1.2. Суспільне виробництво та фактори, що впливають на нього

Сутність суспільного виробництва та його особливості на різних етапах розвитку. Структура суспільного виробництва: матеріальне і нематеріальне виробництво. З'ясовується сутність продуктивних сил суспільства як сукупності особистих та речових факторів виробництва. Процес праці та його основні моменти: праця, предмети праці, засоби праці. Фактори виробництва: системоутворюючі (земля, праця, капітал) та сучасні (наука, інформація, підприємницькі здібності).

Розглядаються дві сторони суспільного виробництва (СВ) : технічна і суспільна. Технічну сторону суспільного виробництва виражають продуктивні сили, а суспільну – виробничі відносини. Характеризуються суть і структура продуктивних сил та виробничих відносин.

Економічна система суспільства: сутність, складові та класифікація. Надається класифікація історичних типів економічних систем, що враховує

такі критерії як форма власності на засоби виробництва, рівень розвитку продуктивних сил та спосіб управління й організації господарською діяльністю: традиційна; ринкова; командна; змішана; перехідна. Розглядаються їх сутність та характерні ознаки.

Відтворення суспільного виробництва: сутність та типи— просте, розширене і звужене. Для розуміння процесів відтворення суспільного виробництва розкривається сутність таких фаз (стадій):(власне) виробництво; розподіл; обмін; споживання. Підкреслюється, що вихідною фазою є саме виробництво, а кінцевою фазою руху є споживання, що складається з двох видів – виробниче та особисте.

За сферами економічної діяльності людей у суспільному виробництві виділяють три блоки галузей: основне виробництво; виробнича інфраструктура; соціальна інфраструктура. Розкриваються їх сутність і структура.

Теорії розвитку суспільства: формаційний та цивілізаційний підхід. Сутність та структура категорії суспільно-економічна формація.

1. 3. Спонукальні мотиви та рушійні сили розвитку суспільного виробництва. Суспільний продукт та його основні форми

Економічні цілі і рушійні сили суспільства. Ресурси і виробництво. Економічні потреби, та інтереси: сутність, характеристика та класифікація.

Класифікація потреб. Ієрархія потреб за А. Маслоу. Потреби за ступенем реалізації: абсолютні потреби; дійсні потреби; платоспроможні потреби. Закон зростання потреб і соціально-економічна ефективність виробництва. Економічні інтереси: визначення, види, носії та їх реалізація.

Узагальнюючий результативний показник виробничої діяльності суспільства – сукупний суспільний продукт та його форми: валовий суспільний продукт – ВСП, кінцевий суспільний продукт – КСП, валовий внутрішній продукт – ВВП, валовий національний продукт – ВНП, їх сутність та способи розрахунку.

Ефективність суспільного виробництва, – сутність та складові: соціальна та економічна ефективність. Їх сутність та основні показники: продуктивність праці та її трудомісткість, матеріаловіддача та матеріаломісткість, фондівіддача та фондомісткість. Інтегральний показник ефективності суспільного виробництва.

Соціально-економічний прогрес – основа розвитку суспільного ладу. Критерії соціально-економічного прогресу. Протиріччя між техніко-економічним і соціальним прогресом і шляхи їх вирішення.

Науково-технічний прогрес: критерії, рушійні сили і чинники. Етапи науково-технічного прогресу і форми його розвитку. Науково-технічна революція: характерні риси, значення і суперечності.

Проблеми національної економіки України в умовах переходу до соціально-ринкової економіки.

1.4. Власність у системі виробничих відносин

Власність як суспільні відносини. Внутрішня структура власності. Власність це право володіння. Власність – право розпорядження. Власність – право користування. Взаємозв'язок економічного і юридичного змісту власності. Протиріччя економічного і юридичного змісту категорії власності. Власність і привласнення.

Власність в економічній системі суспільства. Механізм і форми реалізації власності. Власність і економічне управління. Власність і система господарювання. Об'єкти власності. Суб'єкти власності.

Історичні типи, види і форми власності. Сучасне ринкове господарство як єдність різноманіття типів, видів та форм власності. Інтелектуальна власність і її особлива роль у розвитку суспільства.

Реформування державної власності – основа переходу економіки України до соціального ринкового господарства.

Роздержавлення: зміст, умови і форми здійснення. Демоніпополізація власності. Приватизація: зміст, умови, форми і етапи здійснення. Засоби приватизації. Особливості приватизації земельного фонду.

1.5. Основні форми економічного розвитку. Товарна форма організації виробництва як першооснова ринкової економіки

Об'єктивні основи становлення і еволюції економічних форм суспільного господарства. Відмінності і загальне економічних форм організації суспільного господарства.

Натуральне господарство: передумови, основні риси, історична обмеженість.

Товарна форма організації суспільного виробництва. Матеріальна основа, причина і умови зародження і розвитку. Форма економічних зв'язків. Етапи розвитку товарного виробництва. Просте товарне виробництво. Розвинуте капіталістичне, розширене товарне виробництво: період становлення; вільна ринкова економіка; товарне виробництво на основі колективного власника.

Сучасний етап товарного виробництва із соціально-орієнтованою ринковою системою.

Товар і його властивості. Вартість і споживча вартість. Мінова вартість. Теорії вартості: трудова теорія вартості; трифакторна концепція; теорія граничної корисності; теорія граничних величин; теорія споживчої поведінки. Конкретна і абстрактна праця. Протиріччя товарного виробництва і їх вирішення. Товарне виробництво в сучасних умовах. Виникнення нових форм суспільного господарства.

Основні категорії і закони товарного виробництва. Закон вартості як основний закон товарного виробництва: сутність, механізм дії та функції.

1.6. Теорія грошей та грошового обігу

Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Гроші, як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у створенні грошей.

Сутність грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив.

Форми грошей та їх еволюція. Натурально-речова форми грошей, причини та механізм їх еволюції від звичайних товарів першої необхідності до благородних металів. Причини та механізм демонетизації золота. Кредитні гроші, їх різновиди.

Вартість грошей. Ціна грошей.

Функції грошей. Поняття функції грошей та їх еволюція. Функція міри вартості, її суть і сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошове вираження вартості товарів. Функція засобу обігу, її суть і сфера використання. Функція засобу платежу, її суть і відмінність від функції засобу обігу. Функція засобу нагромадження. Світові гроші. Роль грошей у ринковій економіці.

Закон грошового обігу. Модель Фішера. Поняття грошової (монетарної) маси. Форми монетарної маси. Грошові системи і їх типи. Грошові агрегати. Інфляція як загальноекономічна категорія товарно-грошових відносин. Класичне визначення інфляції і її сучасне трактування. Причини і особливості інфляції в Україні. Способи регулювання інфляційних процесів. Соціально-економічні наслідки інфляції.

1.7. Ринкова економіка та її еволюція.

Ринок, як форма і спосіб організації товарного виробництва. Механізм функціонування ринку. Ринок, як об'єктивна економічна категорія. Способи господарювання в умовах ринку. Основні ознаки ринкової економіки. Суб'єкти ринку.

Реально існуючі моделі формування ринкової системи, обумовлені ступенем зрілості товарних відносин.

Економічні основи конкуренції. Конкуренція як механізм саморегулювання ринкової економіки. Форми конкуренції. Чиста і досконала конкуренція. Внутрігалузєва і міжгалузєва конкуренція. Цінова і нецінова конкуренція. Конкурентноздатність та стійкість фірми в різних ринкових структурах.

Загальна характеристика ринкових структур. (Концепції та моделі ринкової економіки.)

Концепція переходу до ринкової економіки. Умови становлення і функціонування ринкової економіки. Основні ймовірні моделі ринку в Україні. Шляхи переходу до соціально-орієнтованого ринку. Варіанти змішаної економіки.

Роль ринку та його наслідки. Функції ринку: регулююча; розподільча; стимулююча; інтегруюча.

Позитивні наслідки ринку. Негативні наслідки ринку. Структура ринку. Основні критерії розмежування: за економічним призначенням; за регіональним розміщенням; за характером власності; за суб'єктами товарного обігу; відповідність законодавству. Види ринків.

Інфраструктура ринку. Інфраструктура товарного ринку. Товарна біржа. Інфраструктура фінансового ринку. Фондова біржа. Інвестиційні компанії. Довірчі товариства. Інфраструктура ринку праці.

Місткість ринку. Поняття кон'юнктури ринку.

1.8. Механізм функціонування ринку

Місце економічного закону попиту і пропозиції в системі механізмів ринкового господарювання. Співвідношення понять „необхідність”, „потреба”, „попит”, „платоспроможний попит”. Закон попиту. Особливості вияву закону попиту в умовах інфляційного зростання цін. Попит і величина попиту. Крива попиту (графік). Негативний нахил кривої попиту. Винятки в дії закону попиту: товари Гіффена, «ефект Веблена» або «снобістський ефект», ажіотажний попит.

Закон пропозиції. Крива пропозиції (графік). Позитивний нахил кривої пропозиції. Пропозиція і величина пропозиції. Нецінові чинники пропозиції. Принципи керування пропозицією.

Поняття ринкової рівноваги. Криві попиту і пропозиції. Ціна рівноваги (графік). Фіксована ціна і наслідки її встановлення. Дефіцит. Надлишки. Закон рідкості. Вільний рух цін, що балансують попит і пропозицію – важливий регулятор ринку.

Еластичність, коефіцієнт еластичності. Цінова еластичність попиту і чинники, що її обумовлюють. Зв'язок ціни з сукупною виручкою. Еластичність доходу. Перехресна еластичність попиту. Еластичність пропозиції. Вплив чинника часу на зміну ринкової пропозиції (короткотерміновий, середньо-терміновий та довготерміновий).

1.9. Капітал як економічна категорія і фактор виробництва

Первісне нагромадження капіталу як процес формування основного виробничого відношення капіталізму, капіталістичної власності. Перетворення грошей на капітал. Загальна формула капіталу і її протиріччя. Капітал як самозростаюча вартість. Робоча сила як товар. Вартість і споживча вартість товару робоча сила. Чинники, що визначають величину вартості товару робоча сила.

Механізм виробництва додаткової вартості. Двоїстий характер капіталістичного товарного виробництва. Вартість товару робоча сила і вартість, що створюється працею робітника. Необхідний і додатковий робочий час. Необхідна і додаткова праця. Заново створена (додана) вартість.

Додаткова вартість. Відношення „наймана праця-капітал” як економічний зміст капіталістичного привласнення (власності). Постійний і змінний капітал. Норма і маса додаткової вартості. Шляхи збільшення додаткової вартості. Абсолютна додаткова вартість. Відносна додаткова вартість. Надлишкова додаткова вартість. Стадії підвищення продуктивності праці в процесі розвитку капіталізму.

Основний економічний закон капіталізму. Кругооборот і оборот капіталу. Три стадії і три форми кругообороту промислового капіталу. Оборот капіталу. Капітал як рух. Основний і оборотний капітал. Час обороту капіталу і його складові частини. Концентрація і централізація капіталу. “Монетарна” і “речова” теорії капіталу. Теорія “людського” капіталу.

Фізичний і моральний знос основного капіталу. Амортизація. Норма амортизації. Політика прискореної амортизації.

МОДУЛЬ 2

2. ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОГРЕС

2.1. Підприємство як товаровиробник

Підприємницька діяльність. Поняття підприємницької діяльності та її функції. Принципи підприємництва. Умови підприємництва. Чинники підприємницької діяльності. Особливості підприємництва в Україні. Види підприємницької діяльності: виробнича, комерційна, посередницька, страхова, фінансово-кредитна та їх характеристика.

Основні організаційно-правові форми підприємництва. Одноосібне володіння, господарські товариства (повне товариство, командитне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю, товариство з додатковою відповідальністю, акціонерне товариство), державні і муніципальні підприємства, некомерційні організації. Сучасні форми великого і дрібного підприємництва. Підприємство і бізнес. Малий бізнес і його роль у становленні ринкових відносин в Україні. Підприємство, фірма, галузь. Суть та ознаки підприємства. Види підприємств залежно від власності, розміру та сфер функціонування. Акціонерні підприємства.

Матеріальні, трудові і фінансові ресурси підприємства. Особливості підприємництва в аграрно-промисловому комплексі. АПК, його функції і структура.

Аграрні відносини, їх специфіка і місце в економічній системі. Власність на землю, рентні відносини та форми земельної ренти. Ціна землі.

Становлення і розвиток нових форм господарювання в агропромисловому комплексі України. Проблеми земельної реформи в Україні.

2.2. Витрати виробництва і прибуток. Ціна в ринковій економіці

Витрати виробництва – найважливіша категорія теоретичної економіки. Сутність теорії витрат виробництва К. Маркса.

Сучасні концепції витрат виробництва західних економістів А. Маршалла, Дж. Кларка, І. Фішера, Ф. Найта, П. Самуельсона, Р. Кроуза. Зовнішні і внутрішні витрати. Економічна ефективність. Виробнича функція. Коротко – і довготерміновий періоди. Витрати виробництва у короткотерміновому періоді. Закон спадної віддачі. Постійні витрати. Змінні витрати. Валові і середні витрати. Граничні або маржинальні витрати. Трансакційні витрати.

Витрати виробництва у довготерміновому періоді. Ефект масштабу виробництва. Мінімальний ефективний розмір підприємств.

Валовий доход підприємства і механізм його формування. Підприємницький доход. Категорії валового, середнього і граничного доходу. Принципи зіставлення валового доходу з валовими витратами і граничного доходу з граничними витратами.

Поняття прибутку. Чинники, що визначають величину прибутку. Типи прибутку: бухгалтерський, нормальний, економічний. Функції прибутку. Умови максимального прибутку підприємства. Чинники, що визначають величину прибутку в умовах досконалої і недосконалої конкуренції. Рентабельність. Закон підприємницького доходу. Закон диференційованої норми прибутку.

Ціна як механізм ринкових зв'язків. Ціна як економічна категорія. Сучасний погляд на теорію цін. Багатоманітність типів, видів і форм цін в сучасній ринковій економіці. Структура цін. Теоретичний механізм ціноутворення. Чинники ціноутворення. Категорії корисності і витрат в механізмі ціноутворення. Особливості ціноутворення в умовах основних ринкових структур необмеженої та обмеженої конкуренції. Ціноутворення в умовах природної і штучної монополії. Межа монополії ціни.

Ціноутворення на фактори виробництва. Особливості ціноутворення в умовах АПК, хронічної інфляції. Ціна як інструмент маркетингової політики. Психологічне сприйняття ціни. Стратегія політики цін. Державне регулювання цін.

2.3. Зайнятість, відтворення робочої сили та їх регулювання державою

Зайнятість: сутність, форми та ефективність. Безробіття, його види і наслідки. Ринок праці та особливості його функціонування.

Потреби і доходи, їх взаємозв'язок. Чинники формування потреб та їх місце в доходах окремої людини, домогосподарства, суспільства.

Дохід і багатство. Принципи формування і розподілу доходів. Джерела та види доходів: винагорода за працю найманих працівників, рентні платежі, відсоток і підприємницький доход, доходи від власності.

Первинні і вторинні доходи та їх утворення. Доходи працівників сфер матеріального і нематеріального виробництва. Доходи державних і кооперативних підприємств.

Заробітна плата: сутність, види, форми і системи. Доплати і надбавки. Інші види доходів: пенсії, допомоги, стипендії тощо.

Форми реалізації ренти. Прибуток від власності, прибуток некорпоративного підприємницького сектора і прибуток корпорацій.

Домогосподарства, як одержувачі доходів. Функціональний розподіл доходів. Особистий розподіл доходів. Тенденція в диференціації доходів. Крива Лоренца. Коефіцієнт Джіні. Рівень життя. Порівняльний аналіз рівня доходів за різних моделей економічних систем, соціальних груп населення в певних країнах і регіонах.

Державне регулювання зайнятості. Теорії зайнятості і безробіття.

2.4. Фінансово-кредитна система

Фінанси в системі економічних відносин. Фінанси – невід’ємна частина грошових відносин. Моделі фінансових відносин. Функції фінансів.

Фінансова система та її структура. Фінансова політика і фінансовий механізм в ринковій економіці.

Бюджет як економічна та юридична категорія. Бюджетний устрій і бюджетна система. Види бюджетів України. Доходи і видатки державного бюджету. Форми їх вияву й матеріальне втілення. Бюджетна класифікація. Бюджетний дефіцит: причини та види. Бюджетне регулювання. Поняття закріплених і регульованих доходів.

Податки та податкова система. Принципи і методи оподаткування. Види податків: прямі та непрямі податки. Загальнодержавні і місцеві податки. Порядок сплати податків. Прибуткове оподаткування фізичних і юридичних осіб. Принципи оподаткування. Крива Лаффера.

Кредитна система. Форми кредиту та принципи кредитування. Джерела формування кредиту. Кредитні установи. Центральний емісійний банк – банк першого рівня. Банки другого рівня. Небанківські (парабанківські) фінансово-кредитні установи. Кредитний ринок. Види кредиту. Принципи кредитування. Кредитно-фінансова політика. Мета та інструменти кредитно-фінансової політики. Моделі фінансово-кредитної політики.

2.5. Економічне зростання і циклічні коливання в економіці

Сутність відтворення. Просте і розширене відтворення. Структурні зміни в економічному розвитку. Інвестиції. Валові і чисті інвестиції. Ефект мультиплікатора.

Економічне зростання – важливий критерій економічного розвитку. Показники динаміки економічного зростання. Фактори економічного зростання. Темпи економічного зростання: екстенсивний тип, інтенсивний тип. Фактори економічного зростання : прямі, непрямі та зовнішні. Основні

фактори інтенсифікації: зростання продуктивності праці; підвищення фондівіддачі; зниження матеріалоемності.

Нагромадження та інвестиції, їх роль в економічному зростанні. Вплив НТР на економічний розвиток. Показники економічного зростання: абсолютне зростання, темп зростання, рівень суспільного добробуту і його динаміка (обсяги ВВП на душу населення, диференціація доходів населення, індекс людського розвитку національної економіки, рівень забруднення навколишнього середовища та ін.), ефективність використання наявних ресурсів (продуктивність праці, капіталовіддача та ін.)

Теорії та моделі економічного зростання. Модель Харода-Домара та модель Р. Солоу.

Циклічний характер відтворення і економічного зростання. Зміст, риси і фази економічного циклу. Чинники, що впливають на проходження фаз економічного циклу. Загальна ринкова економічна рівновага.

Довгі, середні і короткі економічні хвилі. Антициклічне регулювання економіки. Особливості економічної кризи в Україні наприкінці ХХ - на початку ХХІ століття. Основні ознаки і причини соціально-економічної кризи в Україні 2008-2010рр.

МОДУЛЬ 3

3. ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

3.1. Основні риси економічної політики держави в ринковій економіці

Економічна теорія – наукова основа економічної політики. Національно-економічні інтереси – вихідний пункт визначення національної економічної політики. Моделі економічної політики.

Економічна роль держави і її функції. Становлення економічних функцій Української держави. Економічна політика держави. Держава і ринок.

Основи державного регулювання економіки. Економічні функції місцевих органів влади.

Політика державного регулювання економіки – складова частина економічної системи. Концепції макроекономічної рівноваги в системі ринкового господарства. Основні функції державного регулювання. Основні форми державного регулювання. Політика економічного розвитку: державне корегування соціально-економічного розвитку суспільства. Правові та адміністративні методи державного регулювання економіки.

Прогнозування соціально-економічного розвитку. Система прогнозів економічного і соціального розвитку.

Методи і моделі прогнозування. Розробка прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку.

Програмування національної економіки. Суть державного програмування і види програм. Програми економічного і соціального розвитку України. Програми розвитку галузей економіки.

Макроекономічне планування і його місце в системі державного регулювання економіки. Індикативне планування. Методи планування.

Фінансово-кредитне регулювання економіки. Фінансова політика уряду. Грошово-кредитне регулювання. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності та його види. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Суть і види інвестицій. Державне регулювання підприємництва, розвитку науки і техніки. Державне регулювання праці, рівня життя населення та розвитку соціальної сфери.

Особливості сучасної економічної політики в Україні.

3.2. Суть і основні риси світового господарства

Поняття всесвітнього (світового) господарства, його сутність, етапи розвитку і об'єктивні основи становлення. Альтернативність суспільного розвитку. Міжнародний поділ праці (МПП) – найважливіша матеріальна передумова налагодження економічної співпраці. Основні типи МПП. Чинники розвитку. Напрями і форми міжнародної спеціалізації.

Міжнародні економічні відносини, їх форми і рівні. Закон інтернаціоналізації виробництва господарського життя. Економічна інтеграція. Проблеми і шляхи інтеграції економіки України в сучасні цивілізовані світові процеси і структури.

Поняття світового ринку і його структура. Етапи розвитку світового ринку. Становлення відкритої економіки – об'єктивна тенденція світового розвитку.

Міжнародна торгівля і ефективність національної економіки. Види і структура. Попит і пропозиція на світовому ринку товарів. Торгова рівновага і платіжний баланс. Механізм формування цін на світовому ринку товарів. Валютні ринки: принципи організації, структура, засоби обміну. Валютний курс, системи, чинники, паритет. Умови конвертованості валюти. Проблеми конвертованості гривни. Вивіз капіталу. Транснаціональні банки і їх операції.

Міжнародна міграція робочої сили: сутність, причини і основні напрями переміщення.

Національні і інтернаціональні чинники світового економічного розвитку. Диференціація національних економік. Вільні економічні зони. Міжнародні економічні організації. Роль фінансово-промислових груп в функціонуванні ринкової економіки. Міжнародна передача технологій. Вплив технічного прогресу на міжнародну торгівлю. Вектори інтеграції України у світове господарство. Перспектива геоекономічної конфігурації та інтеграційна стратегія України. Міжнародна інтеграція та економічний потенціал України. Взаємозв'язок міжнародної інтеграційної стратегії та внутрішніх економічних перетворень в Україні.

Місце України на світовому ринку товарів і послуг. Роль зовнішньої торгівлі в економічному розвитку України. Структура зовнішньої торгівлі України. Географічна структура зовнішньої торгівлі. Участь України в міжнародних інвестиційних процесах. Позиції України на міжнародному ринку технологій. Диверсифікація експортного потенціалу України. Міжнародна міграція робочої сили. Галузева взаємодія економіки України зі світовим господарством. Геостратегічне становище української економіки. Валютно-грошова система України у світовому фінансовому середовищі.

Співпраця України з міжнародними економічними організаціями.

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА БІЗНЕС-ЕКОНОМІКИ ТА ТУРИЗМУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

в.о. ректора, проректор з
науково-педагогічної та
міжнародної діяльності КНУТД
В.В. Чабан
“ _____ ” _____ 2019 р.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З «ОСНОВ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальностей:

**051 «Економіка», 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська
справа та страхування», 073 «Менеджмент», 075 «Маркетинг»,
242 «Туризм», 281 «Публічне управління та адміністрування»**

Варіант № 1

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА (200 балів)

Завдання 1. (теоретичне, повна відповідь оцінюється в 100 балів).

Розкрийте сутність капіталу як економічної категорії.

Завдання 2. (визначення економічних термінів, правильна відповідь оцінюється в 50 балів, по 10 балів за кожне визначення).

Навести визначення таких економічних термінів:

1. Фінансова діяльність
2. Інфляція.
3. Інвестиції.
3. Прибуток.
5. Національний дохід.

Завдання 3. (теоретичне закрите тестове питання оцінюється у 50 балів, за кожну правильну відповідь 10 балів).

Для кожного тестового запитання обрати правильну відповідь із запропонованих варіантів

1. Макроекономіка досліджує економічні процеси на рівні:

- а) підприємства;
- б) галузі виробництва ;
- в) окремого ринку;
- г) національної економіки

2. Які з перерахованих концепцій класичної макроекономічної теорії критикував Дж. Кейнс?

- а) Закон Сей;
- б) кількісну теорію грошей;
- в) теорію ринкового саморегулювання економіки;
- г) всі відповіді правильні

3. Номінальні показники характеризують економічні процеси за цінами:

- а) попереднього року;
- б) поточного року;
- в) наступного року;
- г) базового року

4. Сукупний обсяг товарів та послуг, виготовлених у країні протягом року – це:

- а) національне багатство;
- б) валовий внутрішній продукт;
- в) національний доход;
- г) економічний добробут.

5. Ринок товарів і послуг знаходиться у стані рівноваги, якщо:

- а) попит перевищує пропозицію;
- б) рівень технології змінюється поступово;
- в) ціна формується на основі величини витрат виробництва та середнього прибутку;
- г) обсяг попиту дорівнює обсягу пропозиції

Підсумкова шкала оцінювання:

Оцінка у балах	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
180-200	A	відмінно
160-179	B	добре
150-159	C	
120-149	D	задовільно
100-119	E	
0-99	F	не склав

Затверджено на засіданні кафедри бізнес-економіки та туризму

Протокол № ___ від «___» _____ 201__ року

Завідувач кафедри, д.е.н., проф.

А. О. Мельник

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПИСЬМОВИХ ВІДПОВІДЕЙ НА ДОДАТКОВОМУ ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ

1. Для оцінювання теоретичного завдання використовуються такі критерії:

Шкала оцінювання	Критерії оцінювання
100	Правильна вичерпна відповідь на поставлене запитання, продемонстровано глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати свою відповідь, наведено приклади
80	В основному відповідь на поставлене питання правильна, але є несуттєві неточності
60	Відповідь на поставлене питання загалом наведено, але не має переконливої аргументації відповіді, характеристики певних об'єктів
40	Відповідь показує посереднє знання основного програмного матеріалу, містить суттєві помилки при трактуванні понятійного апарату
20	Відповідь на запитання неповна та містить суттєві помилки
0	Відповідь неправильна або відсутня

2. Основна мета оцінки визначення економічних термінів – визначити ступінь знання вступником матеріалу з конкретного питання, а також оцінити загальний рівень володіння вступником теоретичним матеріалом. Для оцінювання рівня відповіді на кожне завдання використовуються такі критерії:

Шкала оцінювання	Критерії оцінювання
10	Правильна вичерпне визначення на поставлене запитання, продемонстровано глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати свою відповідь, наведено приклади
8	В основному визначене виписане, але є несуттєві неточності
6	Визначення загалом наведено, але не має переконливої аргументації відповіді, характеристики певних об'єктів
4	Наведене визначення містить суттєві помилки при трактуванні понятійного апарату
2	Визначення неповне та містить суттєві помилки
0	Відповідь неправильна або відсутня

3. Основна мета оцінки визначення правильних відповідей на тестові завдання визначити ступінь знання вступником матеріалу з конкретного питання, а також оцінити загальний рівень володіння вступником теоретичним матеріалом. Для оцінювання рівня відповіді на кожне тестове завдання використовуються такі критерії:

10 балів	вступник дав правильну відповідь
----------	----------------------------------

У випадку використання заборонених джерел вступник на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку.

За підсумками вступного фахового випробування вступник може набрати від 0 до 200 балів включно. Загальна кількість балів отримана вступником переводиться викладачем у ECTS-оцінки та традиційні академічні оцінки за такою шкалою (табл. 1).

Загальні критерії оцінювання робіт

Оцінка у балах	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
180-200	A	відмінно
160-179	B	добре
150-159	C	
120-149	D	задовільно
100-119	E	
0-99	F	не склав

ОРІЄНТОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Класичні і сучасні підходи до визначення предмету “економічна теорія” і “політична економія”.
2. В чому проявляється взаємозв’язок потреб та інтересів, як рушійних сил економічного прогресу?
3. Як пов’язані між собою продуктивні сили та виробничі відносини?
4. Що Ви знаєте про типології економічних систем, що і вирішення яких питань їх поєднує?
5. Чому відносинам власності належить визначальне місце в економічній системі?
6. Форми власності і принципів відмінності між ними.
7. Чому ринкова економіка є вищою формою організації товарного виробництва?
8. Двоїстий характер праці, втіленої в товарі. До яких економічних теорій відноситься це поняття?
9. Що Ви знаєте про еволюцію форм вартості?
10. Види сучасних грошей, їх значення для розвитку економічних процесів.
11. Які властивості національних грошей свідчать про рівень розвитку господарства країн?
12. Гроші, як гроші і гроші, як капітал. В чому різниця?
13. Чим відрізняється фіскальна політика від кредитно-грошової політики?
14. Особливості визначення категорії “ринок” в сучасній економічній теорії.
15. Ринковий попит на товар. За допомогою якого інструментарію він вивчається?
16. Ринкова пропозиція. За допомогою якого інструментарію вона вивчається?
17. Інфляція: типи, види і їх особливості в Україні.
18. Підприємство і підприємництво. Що спільного між цими категоріями?
19. Організаційні форми підприємницької діяльності в Україні наприкінці ХХ ст.
20. Поясніть логічні зв’язки понять “виручка”, “витрати”, “прибуток”.
21. Чим відрізняється поняття “бюджетний процес”, “бюджетний період”, “бюджетний рік”?
22. Погляди різних економічних шкіл на прибуток.
23. Економічне зростання і циклічність. Макроекономічна нестабільність в Україні, чим вона викликана?
24. Форми макроекономічної нестабільності. Наведіть конкретні приклади.
25. Спільні та відмінні риси категорій “фінансова система” та “кредитна система”.
26. Що спільного між поняттям “кредит” і “кредитна система”?
27. Взаємозв’язок економічної теорії та економічної політики.
28. Міжнародні економічні відносини: їх структура і особливості.
29. Менеджмент і управління економікою.

30. Зв'язок предмету, методу та функцій економічної теорії.
31. Диференціація доходів населення. Крива Лоренца і коефіцієнт Джині.
32. Суспільне відтворення: сутність, види і їх характеристика.
33. Економічне зростання: сутність, типи і фактори.
34. Циклічність економічного розвитку. Основні характеристики циклів.
35. Ринок праці та особливості його функціонування.
36. Безробіття, його види, наслідки і стан в Україні.
37. Цілі, принципи та механізм державного регулювання зайнятості.
38. Фінансова система, її сутність і структура.
39. Необхідність, зміст, структура та функції фінансів.
40. Державний бюджет. Бюджетний дефіцит і державний борг.
41. Теорія оподаткування.
42. Необхідність, зміст і принципи функціонування кредиту.
43. Форми і функції кредиту.
44. Кредитна система та її структура.
45. Держава та її економічні функції.
46. Форми і методи державного регулювання економіки.
47. Управління економікою на мікрорівні.
48. Необхідність і основні напрями ринкової трансформації економіки.
49. Роздержавлення, приватизація та демонополізація - основа ринкових перетворень.
50. Сутність та основні шляхи структурної перебудови економіки.
51. Проблеми реформування фінансово-кредитної сфери.
52. Міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація економіки як основа формування світового господарства.
53. Форми міжнародних економічних відносин.
54. Зміст і структура світової валютної системи.
55. Сутність, причини, форми і тенденції розвитку міграції робочої сили.
56. Вектори інтеграції України у світове господарство.
57. Місце України на світовому ринку товарів і послуг.
58. Позиції України на міжнародному ринку технологій.
59. Промисловий комплекс України в системі міжнародного поділу праці.
60. Україна в міжнародних аграрних відносинах: торговельний аспект.
61. Перспективи розвитку України як транзитної держави.
62. Економічне співробітництво України з Європейським Союзом.
63. Україна і співдружність незалежних держав.

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Базилевич В.Д. Макроекономіка : підручник / ВД. Базилевич, К.С. Базилевич, Л.О. Баластрик; за ред. ВД. Базилевича. - К. : Знання, 2007.-703 с.
2. Базилінська О.Я., Мініна О.В. Мікроекономіка: Навчальний посібник. – Київ:—Центр навчальної літератури, 2004. – 351 с. Батура О.В. Макроекономіка: навч. посіб. / О.В. Батура, О. Ф. Івашина, Л.Ф.Новікова. - К. : Центр навч. літ-ри, 2007. - 236 с.
3. Белецька Л. Економічна теорія. Політекономія, мікроекономіка, макроекономіка. – К.:Центр учбової літератури, 2009.
4. Бугас В.В., Семененко В.М., Коваленко Д.І. Семененко О.В. Економічна теорія. Політекономія. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 428с.
5. Економічна теорія: Політекономія: Підручник/ За ред. В.Д. Базилевича. –К.:Знання-Прес. 2015.
6. Економічна теорія: у 2-х кн.: навчальний посібник/ За ред. З.Г. Ватаманюка, С.М. Панчишина. – кн.1 і 2 – К.: Заповіт, 2014.
7. Економічна теорія.Політекономія:Підручник /За ред. В.М.Тарасевича. К.,: «Знання» 2012.-206с.
8. Економічна Макроекономіка:Підручник /За ред. В.теорія. М.Тарасевича. К.,: «Знання» 2012.- 206с.
9. Економічна теорія.Мікроекономіка:Підручник /За ред. В.М.Тарасевича. К.,: «Знання» 2012.- 134с.
10. Економічна історія України: іст.-екон. дослідж.: в 2 т. Т. 1 / Ред.: В. М Литвин; НАН України, Ін-т історії України. — К., 2011. — 695 с.: іл., табл.
11. Економічна історія: навч. посіб. / П. І. Юхименко. — 3-тє вид., виправл. і доповн. К.: Вікар, 2012. — 342 с.
12. Економічна теорія: Політекономія : підручник / за ред. В.Д. Базилевича. – 8-ме вид., переробл. і доповн. – Київ : Знання, 2012. – 702 с.
13. Економічна теорія. Національна економіка : підручник / за ред. В.М. Тарасевича. – Київ : Знання, 2012. – 270 с. (Вища освіта ХХІ століття).
14. Іванова Н. Економічна теорія управління фірмою. – К.: Центр учбової літератури, 2010.
15. Історія економіки та економічної думки: ХХ - початок ХХІ ст.: навч. посіб. В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, Т. І. Вергелес, О. В. Длугопольський, О. І. Заклекта; Ред.: В. В Козюк; Л. А Родіонова. — К.: Знання, 2011. — 582 с.
16. Історія економіки та економічної думки: від ранніх цивілізацій до початку ХХ ст.: навч. посіб. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, В. В. Кириленко, І. Б. Ковальчук; Ред.: В. В Козюк; Л. А Родіонова. — К.: Знання, 2011. — 566 с.
17. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / С. В. Степаненко [та ін.]; за заг. ред. проф. С. В. Степаненка; ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана» / Степаненко (Заг. ред.). — К. : КНЕУ, 2010. — 743 с.

18. Історія економіки та економічної думки: підручник / П. І. Юхименко, П. М. Леоненко. — К.: Знання, 2012. — 646 с.
19. Історія економіки українських земель (к. IX – поч. XX ст.): курс лекцій / В. І. Перевозчиков, О. А. Тимчик; Ред.: В.О. Огнев'юк; МОНМС України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. - К., 2012.- 472 с.
20. Кривенко К. Політична економія. –К.: КНЕУ, 2015.
21. Лагутін В.Д. Макроекономіка : навч. посіб. / В.Д. Лагутін, Л.І. . – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 268 с.
22. Мацелюх Н.П. Історія економіки та економічної думки. Навч.посіб. К. Центр учбової літератури 2014.-382с.
23. Мікроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича.– К.: Знання, 2007. – 677 с. –
24. Мікроекономіка і макроекономіка: Підруч. для студентів спец. закл. освіти / За ред. Будаговської С.П. – К.: —Основи, 2003. – 517с.
25. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Підручник. 2-е видання перероб. і допов. / За ред. Г. Климка, В.П. Нестеренка.- К.: Вища школа, 2012.
26. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: Опорний конспект лекцій/ Упорядники Бугас В.В., Семененко В.М. – К.: КНУТД, 2008 , 2012.
27. Панчишин С. Макроекономіка: навч. посіб./С. Панчишин. - К, ; Либідь, 2005.-616 с.
28. Семененко В. та ін. Економічна теорія. Політекономія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 428 с.
29. Федоренко В. Політична економія. – К.:Алерта, 2014.

Допоміжна

30. Алімпієв Є.В. Фінансова та монетарна трансмісії в економіці України // Фінанси України - 2010. - №5. – с. 23.
31. Гайдай Л. Історія України в особах, термінах, назвах і поняттях.- Луцьк: Вежа, 2012.
32. Горбачевська О.В. Графічні побудови в мікроекономіці: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Л.: ЛБІ НБУ, 2012. – 175 с.
33. Дмитриченко Л. І.та інш. Історія економіки та економічної думки: навч. посібник / ДонНУ економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського. - Донецьк: 2009. - 297с.
34. Зянько В.В. Основи мікроекономіки: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2010. – 272 с.
35. История экономики и экономической мысли: курс лекций для студентов специальности 7.050106 «Учет и аудит» / А. Д. Попов; Респ. ВУЗ «Крым. инженер.-пед. ун-т». - Симф.: Феникс, 2010. — 75 с.
36. Історія економічних вчень. Історія економічних вчень в Україні і українська економічна думка: Курс лекцій / В.П. Клочко, В.К. Гаркавко; Нац. держ. ун-т харч. техн. - К., 2002. - 83 с.

37. Історія народного господарства та економічної думки України: Міжвід. зб. наук. пр. Вип. 33 - 34 / Ред.: Т.І. Дерев'янкін; Ін-т економіки НАН України. — К., 2002.— 383 с. — укр. Кейнс Дж.М. Загальна теорія зайнятості, проценту та грошей : пер. з англ. / Дж.М. Кейнс. — Л., 2012. — 334 с.

38. Кушлакова Н. М. Історія економіки та економічної думки: навчально-наочний посібник. — Д.: ІМА-ПРЕС, 2009. — 208с.

39. Макконнелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы, политика : в 2 т. : пер. с англ. / К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю. — М.: Республика, 2002.

40. Маршалл А. Принципы экономической науки : в 3 т. : пер. з англ. / А. Маршалл. — П.-2013— 265 с. .

41. Милль Дж.С. Основы политической экономии : пер. с англ. / Дж.С. Милль. — М.: Прогресс, 1981. — Т. 1—3.

42. Семуельсон Поль Економікс К. : Видавництво Освіта 2013 . -380 с.

43. Фещенко В.М., Антонюк С.Н., Тимочко Н.О., Лавриненко В. М. Історія економіки та економічної думки: навч.-метод. посіб. / ДВНЗ «Київ.нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» — К.: КНЕУ, 2008. — 245с.

44. Юхименко П., Леоненко П. Історія економічних учень. Навч.посібник. - К.:Знання-Пресс, 2011.

Інформаційні ресурси:

- 1.Президент України, www.pzezident.gov.ua
- 2.Кабінет Міністрів України, www.kmu.gov.ua
- 3.Верховна Рада України, www.zada.gov.ua
- 4.Міністерство економіки України www.me.gov.ua
- 5.Модульне середовище КНУТД www.msnp.knutd.edu.ua
- 6.Держкомстат України. www.ukrstat.gov.ua

Програму підготували:

Мельник Альона Олексіївна, докт. екон. наук, професор

Борецька Наталія Петрівна, докт. екон. наук, професор

Шацька Зорина Ярославівна, канд. екон. наук, доцент

Будякова Олена Юріївна, канд. екон. наук, старший викладач